

4.2.2019

Kaupunkiympäristön toimialajohtaja

Kaupunkiympäristön toimialan lausunto kaupunginhallitukselle Katajanokan Merikasarminpuiston itäosan tiiliraunioiden suojeluesityksestä ja Museoviraston lausunnosta

HEL 2019-000271 T 10 03 10

Kaupunkiympäristön toimiala antaa seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle:

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) (9.1.2019) on pyytänyt Helsingin kaupungin lausuntoa Katajanokkaseura ry:n esityksestä Katajanokan Merikasarminpuiston itäosan tiiliraunioiden suojelemiseksi rakennusperintölain säännösten nojalla (25.10.2018) sekä Museoviraston suojeluasiaa koskevasta lausunnosta (MV/37/05.01.01/2018).

Kohteen kuvaus ja asemakaava

Rauniot sijaitsevat Katajanokalla Merikasarminpuiston itäosassa. Helsingin kaupunki omistaa alueen. Kohde sijaitsee Katajanokan vanhan osan valtakunnallisesti merkittävässä rakennetussa kulttuuriympäristössä (RKY 2009).

Merikasarminpuiston alueella on voimassa asemakaava nro 7535 (vahvistunut 14.7.1977), jossa se on merkitty istutettavaksi puistoalueeksi (PI). Asemakaavassa määritellään kasarmialueen suojelutavoitteet sekä uudistuminen. Asemakaavan keskeisenä kaupunkikuvallisena tavoitteena oli Merikasarmin miljöö ja rakennuskannan korostaminen. Uuden asuinalueen yhtenäinen korttelimuuri muodostui osaksi Helsingin rantasiluettia. Engelin aikaisen tilanteen palauttaminen vaati erityisesti alueen telakkatoimintaan liittyvien rakennusten ja rakenteiden purkamista sekä rantaviivan muokkausta. Merikasarmin asemaa Katajanokan kärjen merijulkisivussa korostettiin sitä ympäröivillä puistikoilla ja puistokadulla, joka erottaa sen selkeästi uudesta asuinalueesta.

Näin asemakaavassa on luotu lähtökohdat vajaan hehtaarin kokoiselle Merikasarminpuistolle (PI), joka suunniteltiin kehystämään monumentaalista kasarmia. U-kirjaimen muotoinen puisto ulottuu Merikasarminkadun varresta kummallekin puolelle Merikasarmin rakennuskompleksia. Kadun varteen on osoitettu lehtipuukuja. Merikasarminpuistolla on kolme eriluonteista osaa. Itäosaa hallitsee tiiliraunion rajaama oleskelualue ja sen eteläpuolinen nurmirinne. Keskiosassa on tammikujan-teen kehystämä puistokäytävä ja länsiosassa pelikenttä.

4.2.2019

Kaupunkiympäristön toimialajohtaja

Idea puretun telakkarakennuksen rauniosta osana puistosommitelmaa perustuu kaavaan, mutta säilyttämistä ei ole edellytetty kaavamerkin-
nön ja -määräyksin. Puisto muurinraunioineen on esitetty kaavaselos-
tuksen havainnekuvassa. Vanhan pannuhuoneen paikalle kaava osoit-
taa samankokoisen rakennusalan puistorakennukselle, jota ei ole to-
teutettu. Puiston alueelle ei kohdistu muita suojelumerkintöjä kuin länti-
sen puistonosan, päiväkotina toimivan rakennuksen ark-merkintä.

Rakennusviraston maisema-arkkitehti Lars Liljefors on suunnitellut
puiston nykyisen ilmeen 1986. Rauniot on jätetty puistoon historialliseksi
fragmentiksi. Kunnostettujen muurien sisäpuolelle istutettiin mm.
pensaita ja ruusutarha.

Puiston suunnittelutilanne

Helsingin kaupungin hoitoluokkaan A2 kuuluvaan Merikasarmipuistoon on laadittu puistosuunnitelma, joka koskee puiston peruskorjausta. Kaupunkiympäristölautakunta käsitteli puistosuunnitelmaa 13.11.2018 ja päätti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi siksi, että tiilirauniot on esitetty suojeltavaksi rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain nojalla ja ELY-keskus on asettanut muurit vaarantamiskieltoon. Suunnitelma viedään uudelleen kaupunkiympäristölautakunnan päätöksente-
koon, kun ELY-keskus on tehnyt tiiliraunioita koskevan ratkaisunsa. Samalla lautakunta totesi, että vaarantamiskiellon aikana ylläpito -palvelu hoitaa muureja normaalien käytäntöjensä mukaisesti. Puistosuunnitelma on voimassa olevan asemakaavan mukainen.

Puistosuunnitelman 7.8.2018 päivätyn selostuksen mukaan tavoitteena on luoda asukkaille viihtyisä kohtaamispaikka lisäämällä puiston toimi-
vuutta ja turvallisuutta sekä nostaa puiston merkitystä arvokkaaseen
ympäristöön soveltuvana kaupunkikuvallisesti korkeatasoisena kokoi-
naisuutena. Puiston toiminnot säilyisivät, mutta oleskelumahdollisuuksia lisättäisiin. Alueen rakenteita, kasvillisuutta ja pintamateriaaleja on tarkoitus kunnostaa ja uusia. Valaistusta parannetaan. Itäinen oleskelualue kunnostettaisiin vehreäksi kukkatarhaksi viihtyisine istuskelu-
paikkoineen. Raunioiden rajaama ruusutarha todetaan nykyisellään vaatimattomaksi arvoympäristöön nähden. Pannuhuoneesta jääneen luonnonkiviperustan rajaamalle alueelle tulisi pergola ja pari pöytäryhmää.

Tiilimuurien rajaamalta tasanteelta purettaisiin nykyiset pinnat ja betoni-
muurit. Uudeksi pinnaksi esitetään maatiiltä Katajanokan kärjen punatiilisen kaupunkikuvan vuoksi. Vanhoja, erikorkuisia tiilimuureja korjattaisiin, mutta korkeimpia madallettaisiin turvallisuussyistä. Korkeimmillaan ne olisivat metrin, jotta pudotus niiden päältä ei olisi kovin suuri.

4.2.2019

Kaupunkiympäristön toimialajohtaja

Puiston länsiosassa sijaitsee myös vanha tiilimuuri, joka kunnostettaisiin poistamalla ylimmät irtoavat tiilirivit. Loppuosa muurista jätettäisiin paikalleen raunioitumaan nurmialueelle. Matalan, nurmialueen keskellä sijaitsevan muurin raunioitumista ei pidetä vaarallisena puistossa liikkuville.

Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy:n elokuulle 2018 päivätyssä puistosuunnitelmassa on osoitettu puiston kunnostettavat tiilimuurit ja kivijalat maininnalla myös muurien madaltamisesta.

Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialan liikenne- ja katusuunnittelu on antanut vastineen Katajanokkaseura ry:n tekemään palautteeseen ja muistutukseen suunnitelmaluonnoksesta. Vastineessa mm. todetaan, että Ramboll Oy:n kuntotutkimuksen (18.12.2017) perusteella tiilimuurin tiilet eivät ole pakkasen kestäviä ja tiilimuuri on rapautunut laajoilta alueilta. Tiilimuuria on paikattu ja korjattu useaan otteeseen. Noin viisi vuotta sitten tehtiin laajoja korjaustöitä ja kaksi vuotta sitten hätäkorjaus tiilien tippumisvaaran vuoksi.

Koska kyseessä on julkinen puisto ja kaupungin ylläpitämät rakenteet, todetaan vastineessa kaupungin olevan myös vastuussa niiden turvallisuudesta. Korjausperiaatteena esitetään tiilimuureja madallettaviksi siten, että rapautumisesta aiheutuva tiilien irtoaminen ei aiheuta vaaraa ihmisille eikä omaisuudelle. Maanpinta muurin äärellä muotoillaan muurista pois päin viettäväksi, jotta pintavesi ei kerääny muurin juureen.

Katajanokkaseura ry:n esitys

Katajanokkaseura toteaa rakennussuojeluesityksen perusteluissa, että rauniot ovat oleellinen osa puistoaluetta. Seura katsoo, että puiston peruskorjausta varten tehdyssä suunnitelmassa esitetään rauniomuurien huomattavaa madaltamista, ruiskubetonointia sekä mahdollisesti korvaamista uudella tiilimuurilla. Raunioiden tilallisen omaleimaisuuden ja historiallisen arvon katsotaan olevan vaarassa ja esitetään siksi niiden suojelua.

Museoviraston johtopäätökset suojeluesityksestä

Museovirasto ei pidä tarkoituksenmukaisena, että asemakaava-alueella sijaitsevien paikallisesti merkittävien raunioiden suojeluun sovellettaisiin rakennusperintölakia. Mikäli asemakaavamuuotos tulee ajankohtaiseksi, on suojelutarve luontevaa tutkia siinä.

Suojelutavoitteet on kuitenkin pyritty ottamaan huomioon jo puistosuunnittelun yhteydessä taaten samalla julkisen puiston rakenteiden turvallisuus. Museoviraston näkemyksen mukaan muurit säilyttävät edelleen keskeiset merkityksensä puiston sommitteluelementtinä sekä alueen

4.2.2019

Kaupunkiympäristön toimialajohtaja

rakennushistoriasta kertovana fragmenttina. Puistorakenteille asetettujen vaatimusten puitteissa raunioihin kajoamisen tulee olla mahdollisimman vähäistä.

Kaupunkiympäristön toimialan näkemys suojeluesityksestä

Kaupunkiympäristön toimiala yhtyy Museoviraston näkemykseen raunioiden rakennussuojelusta. Merikasarmipuiston tiiliraunio on 1980-luvulta lähtien käynyt läpi raunioitumisprosessin ja yleisölle vaarallisia muurien osia on jouduttu madaltamaan. Tiilimuureja tullaan purkamaan siten, että rauniot eivät aiheuta vaaraa ihmisille tai omaisuudelle. Kajoaminen muureihin rajoitetaan Museoviraston lausunnon mukaisesti vain turvallisuuden kannalta välttämättömiin kohtiin. Raunion säilyminen on riittävällä tavalla turvattu osana puistosuunnitelmaa, eikä asemakaavan muuttaminen ole välttämätöntä sen turvaamiseksi.

Lisätiedot

Sakari Mentu, arkkitehti, puhelin: 310 37217
sakari.mentu(a)hel.fi
Tuomas Hakala, yksikön päällikkö, puhelin: 310 37205
tuomas.hakala(a)hel.fi

Mikko Aho
kaupunkiympäristön toimiala-
johtaja